

Jezeřany-Maršovice (k. ú. Jezeřany, okr. Znojmo) „Nová hora“; Jezeřany IV.

Szeletien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 1 ks dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.0248672N, 16.4060044E

V letech 2016–2021 vyzdvihl autor zprávy na známé paleolitické lokalitě Jezeřany IV okolo 50 kusů paleolitické štípané industrie. Mezi novými nálezy výrazně převažoval výrobní odpad, nalezeno bylo ale i několik jader, z nichž jedno čepelkové a slaběji patinované by mohlo být i mladší intruzí. Jediným nalezeným nástrojem byl listovitý hrot z místního rohovce (obr. 12). Lokality je za desítky let sběrů zejména M. Olivy, K. Valocha, A. Ottý a dalších již prakticky vyčerpaná (Oliva 2008).

Lokalitu objevil V. Effenberger koncem 50. let, Z. Nerudová (2008) z ní uvádí podchycených 764 ks štípané industrie. Na vedlejším malém poli severozápadně od paleolitické lokality se nachází hojná nepatinovaná štípaná industrie, pocházející nejspíše ze spirituálně-těžebních a štípačských aktivit v mladších obdobích pravěku.

Literatura

Nerudová, Z. 2008: Sídlní strategie v oblasti Krumlovského lesa ve starší době kamenné. *Památky archeologické* XCIX, 5–34. Dostupné také z: <https://lurl.cz/Jut7N>.

Oliva, M. 2008: Paleolitické osídlení litické exploatační oblasti Krumlovský les. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XCIII(3), 3–38.

Obr. 12. Jezeřany. Listovitý hrot. Foto P. Šmacha.
Fig. 12. Jezeřany. A leaf point. Photo by P. Šmacha.

Summary

A leaf point (together with ca 50 other artefacts) was discovered at the Jezeřany IV site (Znojmo District) in ‘Nová hora’ field (Fig. 12).

Petr Šmacha

Karolín (k. ú. Karolín u Sulimova, okr. Kroměříž) Karolín I.

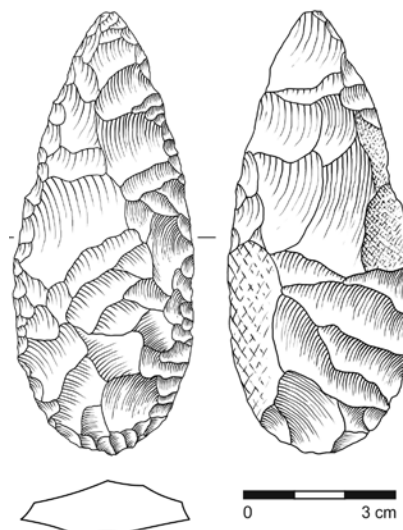
Paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -538000, -1162500

Na plošině okolo kóty 317,5 severně od obce se nachází rozlehlá stanice pozdního aurignacienu či epiaurignacienu s mnoha polyedrickými rydly (Oliva 1987). Kromě toho se tu objevují bifaciálně plošně retušované nástroje staršího charakteru (Oliva 1981; 2006; Valoch 2004). K těm posledním patří naprosto souměrný listovitý hrot plankonvexního průřezu s oblou bází (obr. 13). Tento dokonalý a perfektně dochovaný artefakt byl vyrobený z jemnější variety rohovce typu Troubky-Zdislavice a nese jen nepatrné stopy patiny a ohlazu; je součástí rozsáhlých sběrů, uskutečněných J.Vokáčem z Kroměříže-Vázan (další nezpracované materiály z lokality jsou u R. Vrbíčka ze Soběsuk). Jeví jen nepatrné stopy patiny a ohlazu.

Dalším přírůstkem starobylého rázu (obr. 14), nalezeným spolupracovníkem Moravského zemského muzea P. Špalkem, je báze artefaktu, vyštípaného s největší pravděpodobností z radiolaritu typu Szentgál od Balatonského jezera (determinoval A. Přichystal). Právě pro ten je typická světle hnědá barva („bílá káva“) s ještě světlejší kůrou s méně silicifikovanými partiemi, které zaujímají pravou třetinu artefaktu. Od distálního lomu a výstěpu na pravé hraně nesměruje do plochy žádný negativ, takže výrobek nebyl reutilizován, i když lom mohl být starý. Z lomu je totiž patrné, že bifaciální artefakt (hrubší listovitý hrot či spíše listovitý klínek) mohl být přeražen záměrně. Plošná retuš vychází pouze od levé hrany a od báze, u lomu jsou však i konce negativů, směřujících shora a ztenčujících nástroj více než ty laterální. Předmět plankonvexního průřezu není patinován a je jen velmi slabě ohlazen.

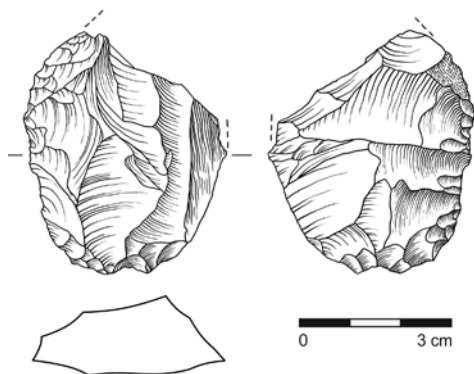
V obou složkách, epiaurignacienské i bifaciální, převládají radiolarity. Pouze na starobylé složce se však objevují stopy ohlazu a někdy i patiny, jako na plochém pěstním klínu z šedozeleného radiolaritu, jehož plošší ventrální strana je zřetelně ohlazená a patinovaná do žlutavých tónů (Oliva 1981). V mladší složce radiolaritů, vykazující výrazně dílenský ráz, doposud také nebyly zaznamenány vzorky z Maďarska.

Obr. 13. Karolín. Listovitý hrot. Kresba T. Janků.
Fig. 13. Karolín. A leaf point. Drawing by T. Janků.

Literatura

- Oliva, M. 1981: The Acheulian Finds from Karolín (Moravia). *Anthropologie. International Journal of Human Diversity and Evolution* XIX, 27–32.
- Oliva, M. 1987: *Aurignacien na Moravě*. Studie Muzea Kroměřížska '87. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska.
- Oliva, M. 2006: Levalloiská technika ve středním paleolitu Moravy. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XCI(1–2), 29–49.
- Valoch, K. 2004: Příspěvek k otázce bifasů v paleolitu východní Moravy. *Archeologické rozhledy* LVI(2), 343–347. Dostupné také z: <https://lurl.cz/jut72>.

Obr. 14. Karolín. Báze artefaktu. Kresba T. Janků.

Fig. 14. Karolín. The proximal part of an artefact. Drawing by T. Janků.

Summary

A perfect leaf point with a rounded base (Fig. 13) made of Troubky-Zdislavice-type chert and a broken thin bifacial artefact were found at the Karolín I site (Kroměříž District). The second piece is made of the radiolarite of Szentgál-type (Fig. 14). Both tools represent the older bifacial component of local finds that are characterised by prevailing radiolarite debitage with burins of Epi-Aurignacian character. The radiolarites of the dominating occupation phase (contrary to bifacial artefacts) are not rounded and patinated.

Martin Oliva

Klobouky u Brna (okr. Břeclav)

„Hradisko“.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u náleze.

Lokalizace: WGS-84: 48.9929228N, 16.8503894E

Lokalita se měla podle J. Skutila (1939) nacházet někde na návrší západně od Klobouk po obou stranách cesty od kaple do Divák. K přesnější lokalizaci přispěl roku 2019 P. Šmácho nálezem čepelového škrabadla u rohu lesa na východním svahu asi 150 m východně od kóty 320,1 (Oliva 2020).

Autor tohoto příspěvku navštěvoval zdejší okolí mezi roky 2013 a 2020. Průběžná prospekce odhalila dvě koncentrace s paleolitickými nálezy. První z nich (Klobouky u Brna Ia), popsaná M. Olivou, leží na hraně návrší, východně od kóty 320,1. Táhne se zhruba západovýchodním směrem od rohu lesa. Na této lokalitě se nálezy mísí s nálezy štípané a broušené industrie z neolitického období. Soubor, který zde byl získán, je celkem chudý: poskytl úlomky a úštěpy převážně z rohovce typu Krumlovský les.

Druhá koncentrace (Klobouky u Brna Ib) se nalézají asi v půli svahu pod první koncentrací směrem ke kapli na poměrně příkřím svahu, v nadmořské výšce přibližně 300 m. Soubor štípané industrie zde získaný čítá 18 kusů. Surovinově je poměrně bohatý: nejpočetnější je kvalitní eratický silicit (8 ks), rohovec typu Krumlovský les (4 ks), rohovec typu Troubky (2 ks), rohovec typu Boršice (1 ks), rohovec typu Stránská skála (1 ks), zcela čirý křišťál (1 ks) a dva artefakty byly přepálené (určení surovin provedl A. Přichystal).

Z typologického hlediska se v souboru nachází: masivní bifaciální drasadlo (případně připravené jádro – určení P. Škrdla), vytěžené diskovité jádro, škrabadlo kombinované s hranovým rydlem, netypické vyčnělé škrabadlo podobné škrabadlu typu Lhotka (určení M. Oliva), odštěpovač, dva retušované úlomky (vše eratický silicit). Nástroj z rohovce typu Troubky je částečně plošně retušované hrotité drasadlo s ulomenou špičkou. Dále je v souboru druhý masivní odštěpovač z křišťálu (určení M. Oliva), masivní úštěp z rohovce typu Krumlovský les, dvě jádra (rohovec typu Krumlovský les a rohovec typu Boršice), jeden retušovaný úštěp a zbytek jsou úlomky.

V kolekci z koncentrace Klobouky u Brna Ib se mísí prvky aurignacienu s drasadly, což uvádí M. Oliva jako typické pro tento region (Oliva, 2016, 2020).

Literatura

- Oliva, M. 2016: *Encyklopedie paleolitu a mezolitu českých zemí*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Oliva, M. 2020: Klobouky u Brna (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 61(1), 134.
- Skutil, J. 1939: *Pravěké nálezy na Kloboucku*. Klobouky u Brna: Městské museum.

Summary

A new site with a concentration of patinated artefacts was found in 2013 in Klobouky u Brna (Břeclav District) and has been systematically surveyed since then. The Klobouky u Brna Ib site in 'Hradisko' field yielded 18 artefacts in total. Their material spectrum was wide (six types of silicites: flint, Krumlovský les-type chert, Troubky-type chert, Boršice-type chert, Stránská skála-type chert and quartz). Among the collected artefacts were Aurignacian types together with sidescrapers – this assemblage is typical for the region.

Jan Krása

Křenovice (k. ú. Křenovice u Kojetína, okr. Přerov)

„Hradisko“.

Moustérien. Sídliště. Náhodný zásah/nález. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u náleze.

Lokalizace: S-JTSK: -547400, -1151600

Na severním výběžku do nivy říčky Hané z plošiny okolo kót 255 a 265 v nadmořské výšce přibližně 232 m, asi 1,5 km od středu obce, se rozkládá hradisko, osídlené především ve starší době železné (Knies 1894; Čížmář 2004, 157–158). Kroměřížský sběratel J. Vokáč na jeho ploše roku 2017 vyzdvihl trojúhelníkovitý moustérienský hrot (obr. 15) s výraznou pravostrannou retuší, zasahující do plochy, zatímco část opozitní hrany zůstala bez retuše. Na ventrální straně jsou patrné pouze dva malé negativy, odstraňující bulbus. Výrazný artefakt středopaleolitického typu je vyroben ze světle okrového drahanského křemence. Čepelové škrabadlo z radiolaritu je patrně mladší.